

He ostivat tiloilta maitoa maksaen paremman hinnan kuin Valio, joten maidon vientiä KJ:n Maidonmyynti osuuskunnalle ei kovin innokkaasti harjoitettu, varsinkaan niissä kylissä joissa oli paljon huvilaväkeä tai muita maidon tarvitsijoita.

1995 talvella käydessäni katsomassa äitiäni Kotkan keskussairaalassa tapasin siinä viereisellä petillä lepäilevän henkilön, jonka nimi selvisi minulle vasta viiden vuoden kuluttua. Hän oli ehtinyt tutustua äitini kanssa ja kertoi nuorena tyttönä olleensa useita kesiä isänsä huvilalla Hämeenkylässä ja hakeneensa maitoa isoäidiltäni Maija-stiinalta Muottilasta. Keskustelimme pitkään, mutta sitten tuli hänen omaisiaan ja ajattelin, että tarinoidaan ensikerralla lisää. Sitä seuraavaa kertaa ei enää tullut, hän siirtyi tuonilmaisiin samana iltana. Myöhemmin monien kyselyiden jälkeen sain tietää hänen tyttönimensä, hän oli Leeni Björklund. Maarekisterin mukaan Björklundeille on lohkottu maata Häme #5:n maista. (olivat eri Björklundeja kuin Leeni).

Teollisuus ja kauppa: Mäntymetsävoittoisena ja kasvavan maatalouden pitäjänä KJ:n teollisuus perustui mekaaniseen puun- ja viljanjalostukseen, eli sahoihin höyläämöihin ja myllyihin.

Kauppaa käytiin alkaen kokonaisista metsäpalstoista aina valmiiksi sahattuun, höylättyyn tai halottuun puutavaraan. Kylissä oli useita kauppoja, jotka palvelivat asiakkaitaan hyvin, varsinkin huvila-asukkaita, joille toimitettiin tavarat kotiin.

Joonas Määttänen aloitti saha- ja myllytoiminnan Hämeenkylässä 1910-luvulla. Hänen poikansa perustivat Veljekset Määttänen Oy:n laajentaen liiketoimintaansa KJ:n asemaseudulle, josta tarkemmin kappaleessa 4.

Jalmari Lehtonen perusti myös 1923 sahan Mm:n aseman lähelle. KJ:n aseman lähellä toimi myös Joonas Kakon pärehöyläämö, jonka tuote oli tunnettua aina Pohjanmaata ja Turun saaristoa myöten.

Lohelan mylly Jokelassa Suuressajoessa toimi vuoteen 1939, jolloin se jäi seisomaan vesialueen kuivatuksen johdosta. Tämän myllyn on kirjailija Unto Seppänen ikuistanut Myllytuvan tarinoissaan, Joonas, Ville ja Juho Joosepin Määttäsän mylly.

Merisuolla oli kauppaneuvos J Hallenbergin omistama turvepehkutehdas.

Viipurin läänin kalenteri vuodelta 1893 kertoo UK:sta, että "Näitä paitse käydään koko pitäjässä kaikenmoista kauppa-keinottelua ja paritsoimista".

Liikenne

Keskiajalla kulki talvitie Viipurista Retusaareen, eli Kronstadtiin ja Inkerinmaalle tullen Viipurista Muolaanjärven yli Saularjärvelle ja edelleen Suulajärven jäätäpitkin Ilolasta Jokelaan, josta Suurjokea Vammeljärvelle ja sieltä Vammeljokea Vammelsuuhun ja merenjäätä pitkin Retusaareen.

Ruotsin rauhanvaltuuskunnan 16.1.1557 matkatessa Moskovaan, se ensimmäisenä päivänä kulki Muolaan kautta Jokelaan, jossa se yöpyi ja kulki seuraavana päivänä Vammelsuuhun. Sieltä se ilmeisesti jatkoi Retusaaren kautta Inkerinmaalle.

KJ:n kylien läpi ei kulkenut Viipurin ja Pietarin välisiä päätteitä kuin vasta 1990-luvulla valmistunut E-18^{*} tie, joka kulkee Saatjärven länsipuolitse ja KJ:n koillispuolitse sekä Suulajärven eteläpäästä Liikolasta itään.

Kahden Viipurin - Pietarin päätien välillä kulki niitä yhdistävä maantie UK:lta KJ:n, Hötsölän ja Liikolan läpi KN:n Liikolaan. Kyliä yhdistävien teiden verkosto oli kuitenkin aika tiheää.

Liikolalaisella Joonas Joosepin Määttäsellä oli 20-luvun puolivälissä linja-auto, jolla ajettiin "charter-keikkoja".